

Cơ sở lý luận của việc tổ chức trò chơi ngoài trời nhằm phát triển vận động thô cho trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi

Đinh Thị Liên

Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh, Thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam
dlien0810@gmail.com

Tóm tắt

Phát triển vận động thô cho trẻ mầm non, đặc biệt ở độ tuổi từ 4 đến 5 là một trong những mục tiêu quan trọng của giáo dục thể chất trong trường mầm non. Trong đó, trò chơi vận động ngoài trời được xem là hình thức tổ chức hoạt động phù hợp với đặc điểm phát triển của trẻ, góp phần nâng cao hiệu quả rèn luyện các kỹ năng vận động cơ bản. Bài viết tập trung phân tích và hệ thống hóa cơ sở lý luận của việc tổ chức trò chơi vận động ngoài trời nhằm phát triển vận động thô cho trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi. Trên cơ sở tổng quan các nghiên cứu trong và ngoài nước, bài viết làm rõ các khái niệm công cụ, vai trò của trò chơi vận động ngoài trời, nguyên tắc và quy trình tổ chức hoạt động; đồng thời đề xuất khung lý thuyết định hướng cho việc xây dựng các biện pháp tổ chức trò chơi vận động ngoài trời trong giáo dục mầm non. Kết quả nghiên cứu góp phần cung cấp nền tảng lý luận cho hoạt động thực tiễn và thực nghiệm tiếp theo, đồng thời có ý nghĩa tham khảo đối với giáo viên và cán bộ quản lý giáo dục mầm non.

Nhận 10/03/2026

Được duyệt 25/05/2026

Công bố 28/06/2026

Từ khóa

giáo dục mầm non; trò chơi vận động ngoài trời; vận động thô; trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi; cơ sở lý luận.

© 2026 Journal of Science and Technology - NTTU

1 Đặt vấn đề

Giáo dục thể chất (GDTC) là một trong những lĩnh vực giáo dục quan trọng góp phần thúc đẩy sự phát triển toàn diện cho trẻ mầm non. Trong đó, phát triển vận động thô giữ vai trò nền tảng, giúp trẻ hình thành các kỹ năng vận động cơ bản, tăng cường sức khỏe, sự linh hoạt và khả năng thích nghi với môi trường xung quanh. Đối với trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi, đây là giai đoạn hệ vận động phát triển mạnh mẽ, đòi hỏi trẻ được tham gia thường xuyên vào các hoạt động vận động phù hợp với đặc điểm lứa tuổi. Theo khuyến nghị của Tổ chức Y tế Thế giới (WHO), trẻ dưới 5 tuổi cần tham gia các hoạt động thể chất hằng ngày nhằm hỗ trợ sự phát triển thể chất và sức khỏe tổng thể [1].

Hoạt động vận động ngoài trời, đặc biệt là các trò chơi vận động, được xem là hình thức tổ chức giáo dục hiệu quả trong giáo dục mầm non (GDMN). Thông

qua trò chơi ngoài trời, trẻ không chỉ được vận động trong không gian mở mà còn được trải nghiệm, khám phá môi trường tự nhiên, phát triển khả năng phối hợp vận động và hình thành các kỹ năng xã hội ban đầu. Nhiều nghiên cứu đã khẳng định rằng, việc tổ chức trò chơi vận động ngoài trời một cách khoa học, có mục tiêu và kế hoạch sẽ góp phần nâng cao hiệu quả phát triển vận động thô cho trẻ mầm non.

Tuy nhiên, thực tiễn GDMN hiện nay, việc tổ chức trò chơi vận động ngoài trời tại nhiều cơ sở giáo dục còn mang tính tự phát, chưa có biện pháp tổ chức cụ thể, chưa khai thác hết vai trò của trò chơi ngoài trời trong việc phát triển vận động thô cho trẻ. Bên cạnh đó, năng lực tổ chức hoạt động của giáo viên, điều kiện cơ sở vật chất và sự hỗ trợ từ môi trường giáo dục cũng là những yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả của hoạt động này.

Xuất phát từ yêu cầu lý luận và thực tiễn nêu trên, việc nghiên cứu và xây dựng các biện pháp tổ chức trò chơi vận động ngoài trời nhằm phát triển vận động thô cho trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi là cần thiết. Nghiên cứu không chỉ góp phần bổ sung cơ sở lý luận về tổ chức hoạt động vận động ngoài trời trong GDMN mà còn tạo cơ sở khoa học cho việc đề xuất các biện pháp tổ chức hoạt động phù hợp, góp phần nâng cao chất lượng GDTC trong trường mầm non hiện nay.

2 Tổng quan nghiên cứu

2.1 Các nghiên cứu ngoài nước

Nhiều nghiên cứu quốc tế đã khẳng định vai trò quan trọng của hoạt động vận động và trò chơi vận động đối với sự phát triển thể chất của trẻ mầm non. Theo các nghiên cứu về phát triển vận động ở trẻ em, việc rèn luyện các kỹ năng vận động cơ bản không chỉ góp phần nâng cao năng lực vận động mà còn hỗ trợ sự phát triển thể chất và khả năng tham gia hoạt động thể chất của trẻ, với mức cải thiện năng lực vận động được ghi nhận ở mức trung bình (effect size khoảng 0,4-0,6) [2].

Hoạt động vận động ngoài trời tạo điều kiện để trẻ được vận động trong không gian mở, thực hiện đa dạng các kiểu vận động cơ bản, từ đó nâng cao khả năng phối hợp, giữ thăng bằng và kiểm soát cơ thể [3, 4]. Thông qua trò chơi vận động ngoài trời, trẻ không chỉ phát triển các kỹ năng vận động thô mà còn hình thành thói quen và thái độ tích cực đối với hoạt động thể chất.

Một số nghiên cứu tiếp cận hoạt động vận động ngoài trời như một môi trường học tập quan trọng, nơi trẻ được học thông qua trải nghiệm, khám phá và tương tác xã hội. Các nghiên cứu cũng chỉ ra rằng trẻ duy trì hoạt động vận động cường độ vừa đến mạnh mỗi ngày có các chỉ số sức khỏe tốt hơn, bao gồm cải thiện thể lực và giảm nguy cơ thừa cân [5]. Bên cạnh đó, các khuyến nghị quốc tế cũng nhấn mạnh tổng thời gian hoạt động thể chất của trẻ mầm non cần đạt khoảng 180 phút mỗi ngày ở nhiều mức cường độ khác nhau, trong đó bao gồm ít nhất 60 phút vận động cường độ vừa đến mạnh, nhằm đảm bảo sự phát triển thể chất toàn diện và cân đối của trẻ [1, 5].

Một số nghiên cứu gần đây cho thấy, trẻ mầm non dành khoảng 10-20 % tổng thời gian trong ngày cho các hoạt động vận động cường độ vừa đến mạnh (MVPA), trong đó mức độ vận động này có xu hướng cao hơn rõ rệt khi trẻ tham gia các hoạt động ngoài

trời so với trong lớp học, qua đó góp phần nâng cao hiệu quả phát triển vận động [11]. Đồng thời, việc tổ chức trò chơi vận động ngoài trời có mục tiêu và được thiết kế phù hợp sẽ góp phần nâng cao hiệu quả phát triển thể chất và thúc đẩy các chỉ số sức khỏe tích cực ở trẻ nhỏ [5].

Tuy nhiên, phần lớn các nghiên cứu quốc tế được thực hiện trong bối cảnh GDMN ở các quốc gia phát triển, với điều kiện cơ sở vật chất và chương trình giáo dục tương đối thuận lợi. Do đó, việc vận dụng các kết quả nghiên cứu này vào bối cảnh GDMN Việt Nam cần có sự điều chỉnh phù hợp với điều kiện thực tiễn và đặc điểm văn hóa - xã hội.

2.2 Các nghiên cứu trong nước

Ở Việt Nam, các nghiên cứu về GDTC cho trẻ mầm non chủ yếu tập trung vào việc phân tích vai trò của hoạt động vận động và trò chơi vận động trong sự phát triển thể chất của trẻ. Nhiều tác giả đã khẳng định, trò chơi vận động là hình thức tổ chức hoạt động phù hợp với đặc điểm tâm sinh lý của trẻ mầm non, góp phần phát triển các kỹ năng vận động cơ bản và nâng cao sức khỏe cho trẻ [6, 7].

Một số nghiên cứu khác tập trung xây dựng hệ thống trò chơi vận động phù hợp với từng độ tuổi mầm non hoặc khảo sát thực trạng tổ chức hoạt động vận động trong trường mầm non, qua đó chỉ ra những thuận lợi và khó khăn trong quá trình tổ chức hoạt động của giáo viên [8]. Các nghiên cứu này đã góp phần cung cấp cơ sở thực tiễn cho việc nâng cao chất lượng GDTC trong trường mầm non.

Nhìn chung, các nghiên cứu trong nước còn hạn chế ở chỗ chưa xây dựng khung lý thuyết hoàn chỉnh làm cơ sở cho việc đề xuất các biện pháp tổ chức trò chơi vận động ngoài trời một cách có hệ thống. Đặc biệt, số lượng nghiên cứu đi sâu vào việc tổ chức trò chơi vận động ngoài trời nhằm phát triển vận động thô cho trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi còn chưa nhiều, chủ yếu dừng lại ở việc mô tả vai trò hoặc khảo sát thực trạng.

2.3 Nhận xét chung và khoảng trống nghiên cứu

Từ tổng quan các nghiên cứu trong và ngoài nước có thể thấy rằng, hoạt động vận động và trò chơi vận động ngoài trời được thừa nhận rộng rãi là có vai trò quan trọng đối với sự phát triển thể chất của trẻ mầm non. Tuy nhiên, các nghiên cứu hiện có còn thiếu sự thống nhất về khung lý thuyết và chưa chú trọng đầy đủ đến việc xây dựng hệ thống biện pháp tổ chức trò chơi vận động ngoài trời một cách khoa học, phù hợp

với điều kiện thực tiễn của GDMN ở Việt Nam. Điều này được thể hiện qua việc nhiều nghiên cứu chủ yếu tập trung vào việc phân tích vai trò của hoạt động vận động đối với sự phát triển thể chất của trẻ hoặc khảo sát thực trạng tổ chức hoạt động vận động ngoài trời tại các cơ sở GDMN [6, 8]. Trong khi các nghiên cứu đi sâu vào xây dựng và kiểm chứng hệ thống biện pháp tổ chức còn trong đối hạn chế.

Khoảng trống nghiên cứu này cho thấy sự cần thiết của việc tiếp tục nghiên cứu, hệ thống hóa cơ sở lý luận và xây dựng khung lý thuyết làm nền tảng cho việc đề xuất các biện pháp tổ chức trò chơi vận động ngoài trời nhằm phát triển vận động thô cho trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi trong bối cảnh GDMN hiện nay.

3 Cơ sở lý luận

3.1 Trò chơi vận động và trò chơi vận động ngoài trời
Trong GDMN, trò chơi được xem là hoạt động chủ đạo, có vai trò quan trọng đối với sự phát triển toàn diện của trẻ. Theo quan điểm của nhiều nghiên cứu về phát triển vận động ở trẻ, trò chơi vận động là hình thức hoạt động trong đó trẻ thực hiện các kỹ năng vận động cơ bản thông qua các luật chơi và mục tiêu nhất định, qua đó đáp ứng nhu cầu vận động tự nhiên và thúc đẩy sự phát triển thể chất của trẻ [2, 9].

Trò chơi vận động ngoài trời là hình thức tổ chức hoạt động vận động cho trẻ thông qua các trò chơi có luật trong không gian ngoài lớp học, nhằm tạo điều kiện cho trẻ thực hiện các kỹ năng vận động cơ bản và phát triển thể chất. Trong điều kiện môi trường ngoài trời, trẻ có cơ hội mở rộng phạm vi vận động, tăng cường cường độ vận động và thực hành đa dạng các kỹ năng vận động như: chạy, nhảy, leo, ném, bắt, qua đó nâng cao hiệu quả phát triển vận động [4]. So với hoạt động vận động trong lớp học, trò chơi vận động ngoài trời tạo điều kiện thuận lợi hơn cho trẻ trong việc phát triển sức mạnh, sự nhanh nhẹn và khả năng phối hợp vận động.

Trong GDMN, trò chơi vận động ngoài trời không chỉ đơn thuần là hoạt động rèn luyện thể chất mà còn là phương tiện giáo dục mang tính tích hợp. Thông qua trò chơi, trẻ được phát triển đồng thời các mặt thể chất, nhận thức, ngôn ngữ và kỹ năng xã hội, đồng thời hình thành thói quen tham gia hoạt động thể chất tích cực ở trẻ nhỏ [5].

3.2 Môi trường vận động ngoài trời trong GDMN

Môi trường vận động ngoài trời trong GDMN được hiểu là tổng hòa các yếu tố không gian, cơ sở vật chất,

điều kiện tự nhiên và các mối quan hệ xã hội được tổ chức nhằm tạo điều kiện cho trẻ tham gia các hoạt động vận động một cách an toàn, tích cực và có ý nghĩa giáo dục. Theo quan điểm của giáo dục hiện đại, môi trường không chỉ là bối cảnh vật lý mà còn là yếu tố sư phạm có vai trò định hướng hành vi và trải nghiệm học tập của trẻ [4].

Trong bối cảnh GDMN, môi trường vận động ngoài trời cho phép trẻ mở rộng phạm vi vận động, tăng cường cường độ hoạt động và trải nghiệm đa dạng các dạng vận động thô như: chạy, nhảy, leo trèo và giữ thăng bằng. So với môi trường trong lớp học, không gian ngoài trời tạo điều kiện thuận lợi hơn cho việc phát triển các kỹ năng vận động cơ bản, đồng thời hỗ trợ trẻ giải phóng năng lượng và tăng cường mức độ tham gia hoạt động thể chất [5].

Việc tổ chức môi trường vận động ngoài trời có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc phát huy hiệu quả của trò chơi vận động. Một môi trường được chuẩn bị phù hợp về không gian, đồ dùng, vật liệu và đảm bảo an toàn sẽ giúp trẻ tham gia tích cực, chủ động và tự tin hơn. Ngược lại, môi trường nghèo nàn hoặc thiếu an toàn có thể hạn chế mức độ tham gia và ảnh hưởng tiêu cực đến sự phát triển vận động của trẻ.

3.3 Vận động thô và đặc điểm phát triển vận động thô của trẻ mẫu giáo

Vận động thô là sự vận động của các nhóm cơ lớn trong cơ thể, được thể hiện thông qua các kỹ năng như đi, chạy, nhảy, leo trèo, giữ thăng bằng, ném và bắt. Trong GDMN, vận động thô của trẻ được cụ thể hóa thông qua các hoạt động vận động sử dụng các nhóm cơ lớn của cơ thể nhằm phát triển khả năng phối hợp và kiểm soát vận động. Các vận động tay như ném bóng, bắt bóng hoặc đu tay góp phần phát triển khả năng phối hợp ở chi trên; trong khi các vận động chân như chạy, nhảy, leo trèo và đá bóng giúp phát triển sức mạnh, sự nhanh nhẹn và khả năng di chuyển của trẻ. Các dạng vận động này thuộc nhóm kỹ năng vận động cơ bản và giữ vai trò nền tảng trong sự phát triển thể chất của trẻ, đồng thời tạo tiền đề cho việc hình thành các kỹ năng vận động tinh và khả năng tham gia các hoạt động học tập sau này [4, 9]. Nhiều nghiên cứu cho thấy, trẻ có năng lực vận động cơ bản tốt thường tích cực tham gia hoạt động thể chất hơn và có xu hướng đạt được các kết quả sức khỏe tích cực trong các giai đoạn phát triển tiếp theo [9, 10].

Trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi đang ở giai đoạn phát triển mạnh mẽ của hệ vận động, đặc biệt là sự phối hợp giữa các nhóm cơ lớn. Ở độ tuổi này, trẻ có khả năng thực hiện các vận động cơ bản với mức độ linh hoạt và chính xác cao hơn so với giai đoạn trước, đồng thời bước đầu biết điều chỉnh lực, tốc độ và hướng vận động phù hợp với yêu cầu của hoạt động [3]. Về mặt sinh lý, hệ cơ xương của trẻ đã phát triển tương đối hoàn thiện, tạo điều kiện thuận lợi cho việc rèn luyện các kỹ năng vận động thô thông qua trò chơi vận động ngoài trời. Về mặt tâm lý, trẻ có nhu cầu vận động cao, hứng thú với các hoạt động mang tính thi đua, khám phá và tương tác nhóm. Đây là cơ sở khoa học quan trọng để lựa chọn và tổ chức các trò chơi vận động phù hợp với đặc điểm phát triển của trẻ. Bên cạnh đó, nhiều nghiên cứu cũng chỉ ra rằng sự phát triển vận động thô có mối liên hệ chặt chẽ với sự phát triển nhận thức, cảm xúc và kỹ năng xã hội. Trẻ có vận động thô phát triển tốt thường tích cực tham gia các hoạt động học tập, dễ hòa nhập với bạn bè và hình thành thói quen tham gia hoạt động thể chất tích cực [5].

3.4 Mức độ tham gia của trẻ trong trò chơi vận động ngoài trời

Mức độ tham gia vận động của trẻ trong trò chơi vận động ngoài trời được hiểu là mức độ trẻ tham gia một cách tích cực, thường xuyên và có chất lượng vào các hoạt động vận động do giáo viên tổ chức. Theo các nghiên cứu về GDTC mầm non, không chỉ sự hiện diện của hoạt động vận động mà chính mức độ và tần suất tham gia hoạt động thể chất có ảnh hưởng quan trọng đến sự phát triển vận động và sức khỏe của trẻ nhỏ [5].

Mức độ tham gia vận động có thể được xem xét thông qua các biểu hiện như: tần suất tham gia, mức độ chủ động, sự tập trung, thời gian vận động liên tục và khả năng duy trì hứng thú trong suốt quá trình chơi. Trẻ tham gia vận động với mức độ cao thường có cơ hội rèn luyện các kỹ năng vận động thô nhiều hơn, từ đó thúc đẩy sự phát triển thể chất một cách toàn diện.

Trong tổ chức trò chơi vận động ngoài trời, biện pháp tổ chức của giáo viên đóng vai trò quyết định đến mức độ tham gia vận động của trẻ. Các trò chơi được thiết kế phù hợp, có luật chơi rõ ràng, tạo cơ hội cho mọi trẻ tham gia sẽ góp phần nâng cao mức độ vận động và hiệu quả phát triển vận động thô.

3.5 Vai trò của giáo viên trong tổ chức trò chơi vận động ngoài trời

Trong GDMN, giáo viên giữ vai trò trung tâm trong việc tổ chức và điều khiển các hoạt động vận động

ngoài trời cho trẻ. Giáo viên không chỉ là người lựa chọn nội dung trò chơi mà còn là người thiết kế môi trường, hướng dẫn luật chơi, quan sát và điều chỉnh hoạt động nhằm đảm bảo sự tham gia tích cực và an toàn của trẻ [6].

Năng lực tổ chức trò chơi vận động ngoài trời của giáo viên thể hiện qua khả năng lựa chọn trò chơi phù hợp với mục tiêu giáo dục, đặc điểm phát triển của trẻ và điều kiện thực tế của cơ sở giáo dục. Giáo viên có năng lực tổ chức tốt sẽ biết cách tạo hứng thú, khuyến khích trẻ tham gia vận động tích cực và kịp thời hỗ trợ trong quá trình chơi. Do đó, vai trò của giáo viên cần được xem là một yếu tố quan trọng trong khung nghiên cứu về tổ chức trò chơi vận động ngoài trời nhằm phát triển vận động thô cho trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi.

3.6 Biện pháp tổ chức trò chơi vận động ngoài trời

Biện pháp tổ chức trò chơi vận động ngoài trời được hiểu là hệ thống các cách thức tác động có mục đích, có kế hoạch của giáo viên nhằm thiết kế, tổ chức, hướng dẫn và điều chỉnh các trò chơi vận động ngoài trời phù hợp với đặc điểm phát triển của trẻ và điều kiện GDMN. Theo quan điểm của GDMN, biện pháp tổ chức không chỉ bao gồm việc lựa chọn nội dung trò chơi mà còn bao hàm cách thức tổ chức không gian, chuẩn bị đồ dùng, hướng dẫn luật chơi và điều khiển quá trình tham gia của trẻ [6].

Các nghiên cứu cho thấy, hiệu quả của trò chơi vận động ngoài trời phụ thuộc lớn vào cách thức tổ chức hoạt động của giáo viên. Khi trò chơi được tổ chức một cách khoa học, có mục tiêu và phù hợp với khả năng của trẻ, trẻ sẽ tham gia vận động tích cực hơn, từ đó nâng cao hiệu quả phát triển vận động thô [4]. Ngược lại, việc tổ chức mang tính hình thức hoặc thiếu định hướng có thể làm giảm hứng thú và hiệu quả vận động của trẻ.

3.7 Nguyên tắc và quy trình tổ chức trò chơi vận động ngoài trời

Việc tổ chức trò chơi vận động ngoài trời cho trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi cần đảm bảo một số nguyên tắc cơ bản nhằm nâng cao hiệu quả phát triển vận động thô và đảm bảo tính giáo dục của hoạt động. Trước hết, các trò chơi cần phù hợp với đặc điểm phát triển thể chất và tâm sinh lý của trẻ, đảm bảo trẻ có thể tham gia vận động một cách tích cực và vừa sức. Bên cạnh đó, nguyên tắc đảm bảo an toàn cần được chú trọng thông qua việc lựa chọn không gian, dụng cụ và hình thức tổ chức phù hợp với khả năng vận động của trẻ.

Hoạt động vận động cũng cần được tổ chức theo hướng tăng dần mức độ vận động, tạo cơ hội cho mọi trẻ đều được tham gia và phát huy tính tích cực, chủ động trong quá trình chơi. Ngoài ra, việc tổ chức trò chơi cần gắn với mục tiêu phát triển các kỹ năng vận động cơ bản và tạo hứng thú cho trẻ khi tham gia hoạt động ngoài trời [4, 6].

Quy trình tổ chức trò chơi vận động ngoài trời có thể được thực hiện qua các bước cơ bản như: chuẩn bị môi trường, dụng cụ và nội dung trò chơi; hướng dẫn cách chơi và tổ chức cho trẻ tham gia vận động; quan sát, hỗ trợ và điều chỉnh hoạt động trong quá trình chơi; cuối cùng là nhận xét, động viên và giúp trẻ thư giãn sau hoạt động. Việc thực hiện quy trình tổ chức một cách khoa học và linh hoạt sẽ góp phần nâng cao mức độ tham gia vận động và hiệu quả phát triển vận động thô cho trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi [6]. Những nguyên tắc và quy trình trên là cơ sở để giáo viên tổ chức trò chơi vận động ngoài trời phù hợp với đặc điểm phát triển của trẻ trong GDMN.

4 Khung lý thuyết đề xuất

Trên cơ sở các phân tích lý luận về trò chơi vận động ngoài trời, vận động thô của trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi và biện pháp tổ chức hoạt động trong GDMN, nghiên cứu đề xuất một khung lý thuyết nhằm làm rõ mối quan hệ giữa việc tổ chức trò chơi vận động ngoài trời và sự phát triển vận động thô của trẻ.

Theo khung lý thuyết này, biện pháp tổ chức trò chơi vận động ngoài trời được xác định là yếu tố tác động trung tâm, đóng vai trò quyết định đến chất lượng và hiệu quả của hoạt động vận động. Các nghiên cứu [4] chỉ ra rằng, cách thức tổ chức hoạt động vận động ảnh hưởng trực tiếp đến mức độ tham gia và chất lượng vận động của trẻ. Khi trò chơi được thiết kế phù hợp, trẻ có cơ hội vận động thường xuyên, đa dạng và chủ động hơn. Thông qua quá trình tham gia trò chơi vận động ngoài trời, trẻ được tăng cường tần suất vận động, cải thiện khả năng phối hợp và kiểm soát cơ thể, từ đó thúc đẩy sự phát triển các kỹ năng vận động thô như: đi, chạy, nhảy, leo trèo và giữ thăng bằng. Bên cạnh đó, hiệu quả phát triển vận động thô còn chịu sự chi phối của các yếu tố điều kiện như đặc điểm phát triển cá nhân của trẻ, năng lực tổ chức hoạt động của giáo viên và điều kiện cơ sở vật chất – môi trường giáo dục [3, 6].

Như vậy, khung lý thuyết đề xuất nhấn mạnh mối quan hệ giữa biện pháp tổ chức trò chơi vận động ngoài trời

và sự phát triển vận động thô của trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi, đồng thời làm rõ vai trò điều tiết của các yếu tố điều kiện trong việc nâng cao hiệu quả tổ chức hoạt động. Khung lý thuyết này là cơ sở khoa học để định hướng xây dựng các biện pháp tổ chức trò chơi vận động ngoài trời trong các nghiên cứu tiếp theo.

Biện pháp tổ chức trò chơi vận động ngoài trời tác động đến mức độ tham gia vận động của trẻ, từ đó ảnh hưởng đến kết quả phát triển vận động thô. Mối quan hệ này chịu sự điều tiết của các yếu tố như: đặc điểm phát triển cá nhân của trẻ, năng lực tổ chức của giáo viên và điều kiện môi trường giáo dục.

Sơ đồ 1 Khung lý thuyết về mối quan hệ giữa biện pháp tổ chức trò chơi vận động ngoài trời và sự phát triển vận động thô của trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi

5 Thảo luận

Trên cơ sở tổng hợp và phân tích các quan điểm lý luận về trò chơi vận động ngoài trời và sự phát triển vận động thô của trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi, bài viết đề xuất một khung lý thuyết làm rõ mối quan hệ giữa biện pháp tổ chức trò chơi vận động ngoài trời và kết quả phát triển vận động thô của trẻ. Phần thảo luận này tập trung làm rõ ý nghĩa của các kết quả tổng hợp, đồng thời đối chiếu với các nghiên cứu trong và ngoài nước.

Khung lý thuyết được đề xuất trong bài viết nhấn mạnh vai trò của biện pháp tổ chức trong việc nâng cao mức độ tham gia vận động của trẻ trong quá trình chơi ngoài trời. Điều này cho thấy hiệu quả phát triển vận động thô không chỉ phụ thuộc vào nội dung trò chơi mà còn chịu tác động bởi cách thức tổ chức hoạt động, mức độ phù hợp của trò chơi và khả năng tạo hứng thú tham gia cho trẻ. Kết quả này phù hợp với các nghiên cứu về giáo dục thể chất mầm non, đồng thời góp phần mở rộng cách tiếp cận theo hướng hệ thống trong tổ chức hoạt động vận động cho trẻ [3, 5]. So với nhiều nghiên cứu trong nước chủ yếu dừng lại ở việc mô tả vai trò hoặc phân loại trò chơi vận động, khung lý thuyết được đề xuất đã mở rộng cách tiếp cận theo hướng hệ thống hơn. Cụ thể, bài viết không chỉ xem trò chơi vận động ngoài trời là một hoạt động giáo dục riêng lẻ mà đặt hoạt động này trong mối quan hệ nhân – quả với sự phát triển vận động thô của trẻ, có sự điều tiết của các yếu tố điều kiện như: đặc điểm phát triển cá nhân của trẻ, năng lực tổ chức của giáo viên và môi trường giáo dục. Cách tiếp cận này phù hợp với quan điểm hiện đại trong GDMN, coi trẻ là chủ thể tích cực của quá trình học tập và phát triển [3].

Một điểm đáng chú ý của khung lý thuyết đề xuất là việc nhấn mạnh quá trình tham gia vận động của trẻ như một biến trung gian giữa biện pháp tổ chức và kết quả phát triển vận động thô. Điều này tương đồng với các nghiên cứu quốc tế cho rằng không chỉ sự hiện diện của hoạt động vận động mà chính mức độ, tần suất và chất lượng tham gia hoạt động thể chất của trẻ mới là yếu tố quan trọng ảnh hưởng đến kết quả phát triển và sức khỏe của trẻ nhỏ [5]. Việc làm rõ vai trò của quá trình tham gia vận động góp phần bổ sung cơ sở lý luận cho việc thiết kế các biện pháp tổ chức trò chơi vận động ngoài trời theo hướng tăng cường tính chủ động và hứng thú của trẻ.

Bên cạnh đó, khung lý thuyết đề xuất cũng có ý nghĩa thực tiễn quan trọng khi cung cấp cơ sở khoa học cho việc xây dựng các công cụ đánh giá và thang đo trong các nghiên cứu tiếp theo. Việc xác định rõ các thành tố của biện pháp tổ chức, quá trình tham gia vận động và kết quả phát triển vận động thô giúp định hướng rõ ràng cho việc lựa chọn chỉ báo đánh giá, góp phần nâng cao tính khoa học và khả năng ứng dụng của các nghiên cứu về GDTC mầm non.

Do bài viết được thực hiện theo hướng nghiên cứu lý luận, khung lý thuyết đề xuất mới dừng lại ở mức độ giả thuyết khoa học và cần được kiểm chứng thông qua các nghiên cứu thực nghiệm trong bối cảnh GDMN Việt Nam. Các nghiên cứu tiếp theo có thể tập trung khảo sát thực trạng tổ chức trò chơi vận động ngoài trời, xây dựng và thử nghiệm các biện pháp tổ chức cụ thể nhằm đánh giá mức độ phù hợp và hiệu quả của khung lý thuyết đã đề xuất.

Nhìn chung, phần thảo luận cho thấy khung lý thuyết đề xuất không chỉ kế thừa các kết quả nghiên cứu trong, ngoài nước mà còn có sự phát triển theo hướng hệ thống và phù hợp với thực tiễn GDMN Việt Nam. Đây là cơ sở quan trọng để tiếp tục triển khai các nghiên cứu ứng dụng và thực nghiệm nhằm nâng cao hiệu quả tổ chức trò chơi vận động ngoài trời cho trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi.

6 Kết luận

Bài báo khái quát cơ sở lý luận về tổ chức trò chơi vận động ngoài trời trong phát triển vận động thô cho trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi trong GDMN, qua đó làm rõ vai trò của hoạt động vận động và môi trường ngoài trời đối với sự phát triển thể chất của trẻ.

Trên cơ sở tổng hợp các quan điểm nghiên cứu, nội dung nghiên cứu làm rõ đặc điểm phát triển vận động thô của trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi và ý nghĩa của việc tổ chức trò chơi vận động ngoài trời trong việc tạo điều kiện cho trẻ tham gia vận động tích cực. Qua đó, góp phần hình thành các kỹ năng vận động cơ bản và phát triển tính chủ động, hứng thú trong hoạt động thể chất.

Nghiên cứu góp phần xác lập định hướng xây dựng khung lý thuyết theo hướng tiếp cận hệ thống trong tổ chức trò chơi vận động ngoài trời, làm rõ mối quan hệ giữa các yếu tố như: đặc điểm cá nhân của trẻ, năng lực tổ chức của giáo viên và điều kiện môi trường giáo dục đối với hoạt động vận động của trẻ.

Các nội dung lý luận nêu trên có ý nghĩa làm cơ sở cho việc nghiên cứu, đề xuất và triển khai các biện pháp tổ chức trò chơi vận động ngoài trời trong thực tiễn GDMN, đồng thời là tài liệu tham khảo cho giáo viên mầm non và cán bộ quản lý trong việc nâng cao chất lượng tổ chức hoạt động vận động nhằm phát triển vận động thô cho trẻ mẫu giáo từ 4 đến 5 tuổi.

Tài liệu tham khảo

1. World Health Organization. (2019). *Guidelines on physical activity, sedentary behaviour and sleep for children under 5 years of age*. World Health Organization.
2. Logan, S. W., Robinson, L. E., Wilson, A. E., & Lucas, W. A. (2018). Getting the fundamentals of movement: A meta-analysis of the effectiveness of motor skill interventions in children. *Child: Care, Health and Development*, 44(4), 540-554. <https://doi.org/10.1111/cch.12508>.
3. Trawick-Smith, J. (2014). *Early childhood development: A multicultural perspective*. Pearson.
4. Gallahue, D. L., Ozmun, J. C., & Goodway, J. D. (2012). *Understanding motor development: Infants, children, adolescents, adults* (7th ed.). McGraw-Hill.
5. Carson, V., Lee, E. Y., Hewitt, L., Jennings, C., Hunter, S., Kuzik, N., Stearns, J. A., Unrau, S. P., Poitras, V. J., Gray, C., Adamo, K. B., & Tremblay, M. S. (2017). Systematic review of the relationships between physical activity and health indicators in the early years (0-4 years). *BMC Public Health*, 17, 854. <https://doi.org/10.1186/s12889-017-4860-0>.
6. Nguyễn Ánh Tuyết. (2018). *Giáo dục thể chất cho trẻ mầm non*. NXB Đại học Sư phạm.
7. Trần Thị Thu Mai. (2020). Trò chơi vận động trong phát triển thể chất cho trẻ mầm non. *Tạp chí Giáo dục*, (482), 45-48.
8. Nguyễn Thị Thanh Hương. (2019). Thực trạng tổ chức hoạt động vận động cho trẻ mầm non. *Tạp chí Giáo dục*, (456), 34-37.
9. Barnett, L. M., Stodden, D., Cohen, K. E., Smith, J. J., Lubans, D. R., Lenoir, M., Iivonen, S., Miller, A. D., & Laukkanen, A. (2016). Fundamental movement skills: An important focus. *Journal of Teaching in Physical Education*, 35(3), 219-225. <https://doi.org/10.1123/jtpe.2014-0209>.
10. Robinson, L. E., Stodden, D. F., Barnett, L. M., Lopes, V. P., Logan, S. W., Rodrigues, L. P., & D'Hondt, E. (2015). Motor competence and its effect on positive developmental trajectories of health. *Sports Medicine*, 45(9), 1273-1284. <https://doi.org/10.1007/s40279-015-0351-6>.
11. Hnatiuk, J. A., Salmon, J., Hinkley, T., Okely, A. D., & Trost, S. G. (2016). Preschool children's physical activity and sedentary time: A systematic review. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 13, 1-14. <https://doi.org/10.1186/s12966-016-0356-9>.

Theoretical Basis for Organizing Outdoor Motor Games to Develop Gross Motor Skills for Preschool Children Aged 4 to 5 Years

Dinh Thi Lien

Ho Chi Minh City University of Education, Ho Chi Minh City, Viet Nam

dlien0810@gmail.com

Abstract Gross motor development for preschool children, especially those aged 4 to 5 years, is one of the essential goals of physical education in early childhood education. Outdoor motor games are considered an appropriate form of activity organization that matches children's developmental characteristics and enhances the effectiveness of basic motor skill development. This article focuses on analyzing and systematizing the theoretical foundations of organizing outdoor motor games to promote gross motor development for children aged 4 to 5 years. Based on a review of national and international studies, the article clarifies key concepts, examines the role of outdoor motor games, analyzes principles and procedures for organizing activities, and proposes a theoretical framework to guide the development of organizational measures for outdoor motor games in early childhood education. The findings provide a theoretical basis for further empirical and experimental studies and serve as a reference for preschool teachers and educational administrators.

Keywords Early childhood education; outdoor motor games; gross motor development; preschool children aged 4 to 5 years; theoretical framework.

